

N:o 25.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 mars 1901.
 — — — — Andra Kammaren den 15 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen om förändrad lydelse af § 18 i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895.

(Bevillningsutskottets betänkande n:o 13.)

Till Konungen.

I fråga om sådant bolag, som omförmäles i § 9 mom. 2 af kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895, skall den behållning, som uppstår af bolagets rörelse, efter det bolagsdelegarne åtnjutit ränta med högst fem procent å de af dem tillskjutna kontanta medel, tillfalla kommuner, landsting och hushållningssällskap till fördelning dem emellan enligt § 22. Åt nu omförmälda intressenter har förordningen derjemte genom de i § 18 mom. 6—8 meddelade föreskrifter inrymt rätt att jemte Kongl. Maj:ts befallningshafvandes ombud deltaga i granskningen af bolagens förvaltning och räkenskaper. I sjelfva förvaltningen af bolagens rörelse hafva emellertid nämnde intressenter icke någon rätt att taga del.

Den rätt till granskning af bolagens räkenskaper och förvaltning, som, enligt hvad ofvan nämnts, tillkommer vederbörande kommun, landsting, förvaltningsutskott i hushållningssällskap samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande, skulle nog, teoretiskt sedt, kunna tyckas medföra tillräcklig kontroll öfver att bolagen förvaltas i öfverensstämmelse med de i bränvinsförsäljningsförordningen uttalade principer. Men erfarenheten har ådagalagt, att en sådan granskning icke alltid kunnat utöfvas på ett fullt effektivt sätt.

I syfte att åstadkomma en mera verksam kontroll å bolagens förvaltning än hvad nu är förhållandet och omöjliggöra sådana oegentligheter, som förekommit, äfvensom för att skingra de tvifvel, hvilka mer eller mindre berättigade, nu må kunna finnas derom, att bolagens rörelse bedrifves endast med hänsyn till intresse för det allmänna, anser Riksdagen, att de utom bolaget stående intressenterna i affärsföretaget böra tillerkännas rätt att deltaga i tillsättandet af styrelsens ledamöter. Då bolagsmännen åtminstone i vissa bolag hafva en ekonomisk ansvarighet, som icke må underskattas, och förpligtelser af sådan art, att de, som ikläda sig desamma, kunna hafva berättigadt anspråk på att i bolagets styrelse hafva majoritet, torde dock i styrelsen, som ansetts skola bestå af fem ledamöter, tre af dessa böra utses af bolagsmännen och endast två af de öfriga intressenterna. Med afseende å frågan, hvilken af de tre intressenterna, kommunen, landstinget eller hushållningssällskapet, må uteslutas från rätten att vara inom styrelsen representerad, synes kommunen lämpligast kunna uteslutas, enär de af bolagsdelegarne utsedde styrelsemedlemmarne, såsom boende inom kommunen, kunna anses såsom representanter jemväl för denna.

För att i största möjliga mån bevara en sjelfständig ställning åt de styrelsemedlemmar, som skulle utses af de utom bolaget stående intressenterna, synes det Riksdagen lämpligt föreskrifva, att dessa styrelsemedlemmar icke må vara delegare i bolaget. Härjemte torde nämnde styrelsemedlemmar, då de icke hafva sitt hemvist i den stad, der bolagets rörelse utöfvas, böra tillerkännas samma rätt till ersättning, som enligt gällande författning tillkommer revisorerna.

Slutligen har Riksdagen ansett erforderligt, att föreskrift meddelas rörande förfaringssättet för det fall, att i stad, som deltagar i landsting, nytt bränvinsförsäljningsbolag bildas under den tid, då länets landsting icke är samladt. Vid sådant förhållande bör, enligt Riksdagens förmenande, den styrelseledamot, som, derest landstinget varit samladt, skolat väljas

af detta, utses af landstingets ordförande för tiden intill dess styrelseledamot blifvit af näst sammanträdande landsting utsedd.

Ifrågavarande bestämmelser om styrelsens sammansättning torde lämpligen böra sammanföras i ett nytt mom. 6 af § 18 i bränvinsförsäljningsförordningen, hvarjemte den i sista punkten af nuvarande mom. 6 meddelade föreskrift om rätt för revisorerna till ersättning torde böra utbrytas till ett särskildt moment, deri jemväl lämpligen kan införas ofvan föreslagna bestämmelse om enahanda rätt för styrelseledamot. Af bestämmelserna i förordningen torde vidare blifva en nödvändig följd, att åt sista punkten i mom. 1 af ifrågavarande paragraf måste gifvas en ändrad lydelse; och anser Riksdagen, att, sedan styrelsemedlemmarnes antal blifvit fixerad, särskildt den bestämmelsen, att delegarne i bolaget skola vare mer än dubbelt så många som antalet ledamöter i styrelsen, icke vidare är af behovet påkallad.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen för sin del beslutit, att § 18 i kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895 skall i nedan intagna delar erhålla följande förändrade lydelse:

1. Bolag, som i § 9 mom. 2 omförmäles, skall hafva till ändamål endast att i sedlighetens intresse ordna och öfvervaka minuthandeln med och utskänkningen af bränvin inom staden och må icke afse att bereda vare sig delegarne vinning utöfver årlig ränta med högst fem procent å de af delegarne tillskjutna kontanta medel eller staden någon ekonomisk fördel utöfver den vinst, som enligt denna förordning kan densamma tillkomma. Delegarne i bolaget skola vara minst nio, af hvilka åtminstone sex böra vara boende i staden.

2. Bolag må — — — — — afslå.

3. Bolag må — — — — — vinsten.

4. Bolag skall — — — — — stadgadt.

5. Bolags räkenskaper — — — — — justeringsbyrå.

6. Bolags styrelse skall bestå af fem ledamöter, af hvilka tre utses af delegarne i bolaget, en af landstinget samt en af hushållnings-sällskapets förvaltningsutskott, dock att i stad, som icke deltager landsting, stadsfullmäktige utse den ledamot, som eljest skulle af landstinget väljas. I Stockholm utses två styrelseledamöter af stadsfullmäktige. Derest i stad, som deltager i landsting, nytt bolag bildas å tid, då landstinget icke är samladt, må ordföranden i landstinget ega att utse en

person att under tiden, till dess styrelseledamot blifvit af näst sammanträdande landsting utsedd, vara ledamot i styrelsen.

Styrelseledamot, som utsetts af landsting, hushållningssällskaps förvaltningsutskott eller stadsfullmäktige, må icke vara delegare i bolaget.

7. Granskning af bolags förvaltning och räkenskaper skall hvarje år i januari eller februari månad å dag, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet bestämmes, ske för näst föregående försäljningsår af fem revisorer, af hvilka två utses af stadsfullmäktige, eller, der sådane ej finnas, allmän rådstuga, en af landstinget, en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott samt en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande. I stad, som icke deltagar i landsting, utse stadsfullmäktige jemväl den revisor, som eljest skulle af landstinget väljas. I Stockholm utses tre revisorer af stadsfullmäktige och två af öfverståthållareembetet. Revisorerne skola antingen ibland eller utom sig utse två personer att å deras vägnar deltaga i inventering af bolagets tillgångar vid löpande försäljningsårets slut. Öfver revisionen afgifve revisorerne berättelse, hvilken, utom redogörelse för bolagets ekonomiska ställning och förvaltning samt hvad öfrigt revisorerne kunna finna skäl omnämna, skall innehålla dels yttrande, huruvida bolaget förvaltats i öfverensstämmelse med det i mom. 1 här ofvan angifna syfte, dels till- eller afstyrkande af ansvarsfrihet. Af revisionsberättelsen, vid hvilkens affattande de föreskrifter skola iakttagas, som kunna komma att af kontroll- och justeringsbyrån meddelas, skola före februari månads utgång exemplar öfversändas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, landstinget, hushållningssällskapets förvaltningsutskott samt nyssnämnda byrå, och skall inom samma tid revisionsberättelsen på bolagets bekostnad offentliggöras i någon af ortens tidningar.

8. Styrelseledamot, som icke har sitt hemvist i den stad, der bolagets rörelse utöfvas, äfvensom revisorerne samt dessas här ofvan nämnda ombud ega att af bolaget åtnjuta ersättning efter tredje klassen i gällande resereglemente.

9. Landsting, hushållningssällskaps förvaltningsutskott och stadsfullmäktige eller, der sådane ej finnas, allmän rådstuga ega att besluta om ansvarsfrihet för bolag. Vägrar någondera ansvarsfrihet, skola skälen därför uppgifvas och ärendet hänskjutas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken deri fatte beslut.

10. Bolag vare pligtigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter. Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan meddela, vare sig med anledning

af vägrad ansvarsfrihet eller till följd af annan framställning från någondera af de i nästföregående mom. nämnda myndigheter. Tredekas bolaget fullgöra sålunda gifna föreskrifter, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande förelägga lämpligt vite eller återkalla bolagets rättighet till minuthandel med och utskänkning af bränvin att upphöra med löpande försäljningsårs utgång.

Stockholm den 15 mars 1901.

Med undersåtlig vördnad.
